

A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK

De boekjes van A. HANS worden in alle scholen aanbevolen omdat zij boeiend en nuttig zijn en aan de kinderen van over land en volk vertellen. Dat reeds veel nummers drie- en viermaal herdrukt werden bewijst hoe A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK overal gevraagd wordt. Al de verschenen boekjes zijn nog verkrijgbaar. Ziehier eenige van de laatste titels:

625. Een vreemde ontmoeting. 626. Een jongen aan de grens. 627. De dochter van den schipper. 628. Door cowboys gered. 629. De Schurk. 630. De laatste reis. 631. Het spook in de Ardennen. 632. De schaper van de heide. 633. Een gevecht om zijn leven. 634. Mislukt verraad. 635. Een vreemde avond. 636. Een Rus in Vlaanderen. 637. De koewachter van 't Zeehof. 638. De Kerstavond van den zwerver. 639. De Oudejaarsavond van den Herder. 640. De Cowboy van de Witte Hoeve. 641. In den Sneeuwstorm. 642. De Zeeduivel. 643. De veroordeelde van Aardenburg. 644. Het Berouw van den Roover. 645. Het Kwakzalversproer. 646. Een Weldoener. 647. De Jacht op den Dief. 648. De Bedelaar van de Peel. 649. Het Geblaf in den Nacht. 650. De Goudzoeker in Alaska. 651. De Brief aan den Keizer. 652. Een vreeselijke Reis. 653. De onverwachte Erfenis. 654. Het Geheim van het Eksterhof. 655. De Cowboy in het Goudland. 656. De ontroonde Koning van het Goudland. 657. De Bedelaar uit het Goudland. 658. De Spookruiter. 659. De Clown. 660. De Smokkelaar van de Zwarte Hoeve. 661. De Avonturier. 662. Het Geklaag in den Nacht. 663. De groote Ramp. 664. De Versleten Kerel. 665. De Geheimzinnige Drenkeling. 666. De Beschermder de Cowboys. 667. De Koers van den Luiaard. 668. Een Helper in den Nood. 669. De Zwarte Boete. 670. Een Vlaming bij de Wilden. 671. De eerste Ronde van Frankrijk. 672. De Veroordeelde tot den Brandstapel. 673. De Muzikant onder de Roovers. 674. De Strijd tegen den Haai. 675. Een welgemikt Schot. 676. De Cowboy op de Postkoets. 677. De Leeuw in het Dorp. 678. De Vlucht over het IJ. 679. De Strijd van den Wisselwachter. 680. Een Drama in het Gebergte. 681. De Geheimzinnige Scheepsbouwer van Baasrode. 682. Vlamingen in Rusland. 683. De Wraak van den Wolfjager. 684. Een Vlaming tusschen Sneeuw en IJ. 685. In de onderaardsche gangen van Laarne. 686. Het Blokhuis. 687. De wonderbare Wederkomst. 688. De Duivels van 't Kasteel Katteveld. 689. De Boete van Freule Judith. 689a. De ontdekte Schat. 690. De Vlucht van Jan Vermeer. 691. De Geheimzinnige Grijsaard. 692. De Gids van Napoleon. 693. De verdwenen Visschersknaap. 694. De Kluizenaar in de Spelonk. 695. De Zieke in den Vuurtoren. 696. De gevreesde Landlooper. 697. De Boer en de drie Dieven. 698. De Kapel in het Bosch. 699. Smart op den Sint-Bernardsberg. 700. De wilde Kasteelzoon. 701. Een avontuurlijke Vacantie. 702. Een Wildstrooper in de Klem. 703. Een bewogen Nacht. 704. Mary's Wroeging. 705. De verjaagde Wees. 706. De Wraak van den Wees. 707. De moeilijke Redding. 708. Een vreeselijk Ontwaken. 709. Uit de Macht van een Schurk. 710. Wie was de Schuldige?

Elke week verschijnt een nieuw boekje. — Vraag ze in de boekwinkels en bij uw dagbladverkoopers.

PRIJS : 60 CENTIEMEN.

A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK

Nr. 717.

A. HANS.

DE AVONTUREN VAN KAMARAAD

(naar Mevr. Colomb).

De Avonturen van Kamaraad

(Naar Mevrouw Colomb).

I.

In heel Elzas was er geen schooner molen dan die van Jan Baptist Hofel en vrouw Katharina te Grunbach, en er was ook geen gelukkiger gezin met de vijf gezonde kinderen: Jéri, Jan, Gredel, Suzette en Frits. En we mogen ook Kamaraad niet vergeten, den prachtigen, grooten, trouwen Alpenhond. Hij heette Kamaraad, omdat hij de vriend was van allen, maar hij hield toch het meest van Frits, die pas vier jaar oud was. De vijftienjarige Jéri moest helpen op den molen, Jan, Gredel en Suzette gingen naar school, maar Frits was altijd klaar om Kamaraad gezelschap te houden. Ze renden om het huis, ze deden wandelingen in den omtrek, trokken het bosch in en

nooit waren de ouders ongerust, ook al bleven Kamaraad en Frits wel eens lang weg, want het kind kon geen beter beschermer hebben dan den braven hond. Als het in den Zomernamiddag erg warm was, lagen beiden in het gras en dan viel Frits in slaap met zijn krullenbol op het ruige haar van Kamaraad, die geduldig wachtte tot zijn vriendje weer ontwaakte.

Maar eens op een avond, toen Kamaraad en Frits weer op stap waren gegaan, bleven ze wel heel lang uit. Altijd keerden ze terug op tijd voor het eten, als roken ze het gebakken spek van moeder Katharina. Nu had men al gegeten en nog verschenen Frits en Kamaraad niet.

— Er moet wat gebeurd zijn, zei vrouw Katharina.

— Dat kan haast niet, als Kamaraad bij ons ventje is, antwoordde vader.

Maar het was donker geworden. En toen de ouders en de kinderen aan alle kanten van den molen riepen: « Kamaraad, Frits! » hoorden ze niets.

— Jéri, steek de lantaarn aan, we moeten gaan zoeken, zei vader, wien nu ook de angst om het hart klemde.

Ze trokken heen; ze liepen de naburige wegen af, doorkruisten het bosch, de velden en weiden. De maan kwam op en met bang hart speurden ze langs de beek, of ze geen kleedje zouden ont-

waren tusschen de waterplanten. Geen spoor van Frits en Kamaraad; ze keerden nu en dan naar huis terug in de hoop, dat de verloornen al terecht waren, maar schreiend moest moeder hen teleur stellen. En telkens zetten ze hun nasporingen voort.

't Werd dag... Vader en zoon waren haast heesch van 't roepen; toch klonk 't weer: « Frits! Kamaraad ». Ze ontroerden; nu hoorden ze uit een gracht gekreun. En daar lag Kamaraad, met bloed op zijn schoonen pels en keek hen aan met een blik zoo droevig, dat ze diep ontstelden; het scheen of het dier vergiffenis wilde vragen, omdat hij het kind niet teruggebracht had.

— Waar is Frits? vroeg Hofel, in zijn schrik.

Maar Kamaraad kon natuurlijk niet antwoorden; men zei altijd, dat hij de spraak te kort had. Weer kermde hij; 't leek wel schreien.

— Bandieten hebben Frits meegenomen, zei vader. Kamaraad heeft onzen jongen verdedigd, maar het misdrijf niet kunnen beletten, want ze hebben hem half dood geslagen. We zullen hem naar huis brengen en goed verzorgen; als hij beter is, zal hij ons helpen om onzen lieven jongen terug te vinden.

Kamaraad probeerde recht te staan, maar hij kon niet. Zijn voorpooten waren gebroken; het arme dier kermde van pijn. Schreiend maakten ze een baar van takken en twijgen en zoo droe-

gen ze Kamaraad heen. Moeder Katharina zag hen komen en snelde ze tegemoet. Ze zag den gewonden hond, maar niet haar Frits, en jammerend zonk ze op de knieën. Vader herhaalde, dat zeker bandieten hun kind gestolen hadden. Ook de andere kinderen weenden luid en familieleden en bureu kwamen verschrikt toegeloopt, toen ze hoorden, dat Frits verdwenen was...

Frits bleef weg... Alle nasporingen waren vruchteloos. Als Kamaraad er zich mee had kunnen bemoeien, zou hij beter werk verricht hebben dan de burgemeester, de veldwachter, de gendarmen en al de vrienden van de familie Hofel. Maar Kamaraad lag half dood op zijn stroo en de veearts gaf geen cent meer voor zijn leven. Ook moeder was weken ziek, haast bewusteloos van de koorts. En Hofel vreesde na zijn kind, ook de moeder te verliezen. Goddank, vrouw Katharina werd beter. En toen ze eindelijk kon opstaan vroeg ze:

— Waar is Kamaraad? Laat hem kleeren van Frits beruiken en ik ben zeker, dat hij ons kindje zal vinden.

Men wilde den hond roepen, om zijn bazin te begroeten, maar Kamaraad bleek verdwenen. Suzette had hem al vroeg eten gebracht. De oude pan was leeg.

— Kamaraad kon al wat hinkend rond suk-

kelen, zei vader. Hij zal een wandeling doen...

Maar de hond keerde niet terug. Er was nog meer verdriet in het molenhuis. Kamaraad weg... dan gaf men ook alle hoop op. Frits terug te vinden...

Ja, Kamaraad was op stap. Hij had in die weken liggen, denken aan Frits en aan mannen en vrouwen van een woonwagen. Frits en hij hadden ze gezien, toen ze dien noodlottigen dag op wandel waren. Die mannen en vrouwen waren heel anders gekleed dan de bewoners van Grunbach. Kamaraad wist niet, dat het Zigeuners waren, maar hij had ze toch gewantrouwd en wilde zich met Frits verwijderen. Maar Frits was boos geworden; hij wilde die rare lieden eens goed bekijken en ook hun grooten wagen, die net een huisje leek. Die vreemden hadden ook beesten bij zich.

Zoo was Frits naar den wagen geloopt; een vrouw zag den lieven krullenbol, en praatte even over hem met een paar mannen. Ze kwam naar Frits en sprak vriendelijk met hem. Ze toonde apen en dan een paardje en Frits mocht het stree-len. Toen had Kamaraad al gegromd. Opeens nam die vrouw Frits op en droeg hem in den wagen. Frits begon te schreeuwen, en Kamaraad was woedend geworden en naar den wagen gesprongen. Maar de mannen sloegen op hem met knuppels en hamers. Kamaraad had hen gebeten

en vervaarlijk gehuild; hij wilde Frits bevrijden, hij voelde de slagen niet, hij vocht, tot hij niet meer kon en neerviel. En wat er daarna gebeurd was, dat wist Kamaraad niet meer; hij herinnerde zich alleen dat hij bekende stemmen hoorde, toen de oogen opende, in een gracht lag en Hofel en Jéri herkende. En de mulder en zijn zoon hadden hem naar huis gebracht. Kamaraad was doodziek, maar hij bezat een sterk gestel en genas tot groote verwondering van den veearts...

Kamaraad had echter heel goed onthouden dat men Frits in een woonwagen gestopt had en hij dien wagen en Frits moest terug vinden.

Op een morgen voelde Kamaraad zich sterk genoeg, om op reis te gaan; hij hinkte nog wel wat, maar daar gaf hij niet om. Hij stapte vastberaden voort. Na een week was hij al ver weg van den molen, maar hij leek zeer treurig. Het was ook hard voor een herstellend dier om buiten te slapen en zich te voeden met een rat of een veldmuis, die hij met moeite kon bemachtigen. En de eertijds zoo prachtige Alpenhond, die nooit meer gewasschen of geborsteld werd, zag er haveloos uit, geschikt om de menschen afkeer in te boezemen. En dat gebeurde dan ook. Eens liep hij in de achterstraten van een stad te snuffelen, altijd maar het spoor zoekend van den woonwagen. Een jongen wierp een steen naar hem en riep: « Een razende hond! » En opeens begon

een beele bende kinderen te schreeuwen: « Een razende hond! »

De nog zwakke Kamaraad werd nu waarlijk bang; hij zag een hek open staan en liep in een grooten tuin. Maar een hovenier bedreigde hem nu met een spade en een stalknecht met een vork, en Kamaraad vluchtte in een hoek achter struiken meenend, dat zijn laatste uur geslagen was. De hovenier en de knecht waren echter zelf bang en durfden hem niet naderen. Een meisje, dat bloemen plukte, bemerkte Kamaraad en zei tot den hovenier:

— Maar Bernard, waarom wilt ge dien hond kwaad doen?

— O, jonge jufvrouw, hij is razend. Loop gauw weg! antwoordde de hovenier ontsteld.

— Razend? Wel neen! Die hond schijnt erg ongelukkig... hij is zoo mager. Het lijkt wel, of hij van honger sterft. Wacht eens even; misdoe hem niets!

Delphine — zoo heette het meisje — liep naar de keuken en kwam terug met een schotel melk en brood. Ze was niet bang maar zette den schotel toch op eenigen afstand van Kamaraad neer.

— Kom maar, riep ze hem toe. Bernard en Karel, gaat een eind achteruit met uw spade en vork, vervolgde ze. Het arm dier is bang van u...

Onwillig verwijderden de twee mannen zich wat. Kamaraad aarzelde nog even en sloop

dan naar den schotel. Hij proefde van de melk en toen was de schotel gauw leeg. Zulk heerlijk eten had hij in langen tijd niet gehad. Dankbaar keek hij Delphine aan, die hem streelde. Nu kwamen de hovenier en de knecht weer dichterbij.

— Ge ziet het wel, hé, die hond is niet razend, zei Delphine. Bekijkt hem eens goed; het is eigenlijk een prachtig dier... een hond uit de Alpen, die de menschen uit de sneeuw haalt. Karel, wasch en borstel hem eens! Papa houdt van zulke honden.

De stalknecht ontfermde zich nu over Kamaraad, die hem gewillig liet begaan en na een tijdje zag de hond er veel flinker uit. Delphine's vader was opgetogen, toen hij thuis kwam en Kamaraad zag. Hij wilde hem gaarne behouden, al zou hij hem dadelijk teruggeven als de rechtmatige eigenaar opdag. Kamaraad kreeg een schoonen halsband en een ketting gelegd, tot hij eigen zou zijn aan de familie. Hij kreeg uitstekend eten en men noemde hem Ajax...

II.

De familie van Delphine bracht eigenlijk in dit huis met den grooten tuin de vacantie door. 't Was nu al een heel eind in den Herfst en men zou terugkeeren naar de stad. Natuurlijk mocht Kamaraad mee.

— Achter ons huis bij de stad krijgt ge een warm hok, zei Delphine tot hem. Ge zult nooit kou lijden. Straks moet ge in een hondenwagen van den trein, maar in onze stad haal ik er u dadelijk uit.

En zoo ging Kamaraad op reis. Hij had een goed leventje, maar was toch niet tevreden. Hij moest Frits zoeken. De trein stopte aan een station vóór de stad, waar Delphine woonde. Een bediende moest hier een paar honden uit den dierenwagen laten. Kamaraad keek eens naar buiten. Hij dacht zeker, dat Delphine hem kwam halen.

Opeens rezen zijn haren te berge. Ginder, op den weg langs de spoorlijn zag Kamaraad een woonwagen. Ha, daar moest Frits in zitten. Wip, Kamaraad vloog als een pijl uit een boog langs den bediende heen, en sprong over een haag. Hij kwam aan den woonwagen; hij grolde, maar dan bleef hij teleurgesteld staan. Dat was niet de wagen van Frits en deze mannen

hadden den hond niet afgeranseld. Er zijn ook brave lieden, die in een woonwagen reizen, en zij, die nu verwonderd naar Kamaraad keken, zouden geen kind stelen. Ze wilden Kamaraad de rest van hun middagmaal geven, maar hij had geen honger en keerde terug naar het station. De trein was echter vertrokken.

— Daar is de ontsnapte hond terug! riep de bediende tot ander personeel. Kom, we moeten hem vangen.

Kamaraad zag, hoe die mannen hem wilden pakken; zij hadden geen recht op hem, en vlug sprong hij terug over de haag en rende over de velden. Nu kon hij weer Frits zoeken en daarvoor was hij van huis gegaan. Dien avond kreeg hij geen eten en zocht hij in een gracht beschutting tegen den kouden wind.

Dienzelfden avond zat het gezin van den mulder in de warme keuken. En vader sloot zijn avondgebed met de woorden: « O, God, schenk ons Frits terug ». En de kinderen voegden er bij: « En ook den armen Kamaraad ».

Kamaraad zette intusschen zijn nasporingen voort. Hij dwaalde over de wegen. Het werd kouder; en het begon te sneeuwen. De arme hond had het zwaar te verduren. Het viel hem lastig voedsel te vinden.

Weer was het avond en Kamaraad stapte trie-

stig over den weg. Waar moest hij nu een schuilplaats zoeken voor den guren nacht? Hij herinnerde zich, dat er dikwijls zwervers in de schuur van den molen sliepen. O, in het hooi zou hij ook goed liggen. Kamaraad kroop op een berm en keek rond. Ginds blonken lichtjes, daar woonden menschen, en daar zouden dus huizen en schuren staan. Met nieuwen moed trok hij verder. Maar weldra begon hij te snuffelen. Hij rook iets vreemds... en hield den snuit dicht tegen den grond. Plots bleef hij staan. Hij bemerkte iets zonderlings. Uit de sneeuw stak een hoofd boven. Hier lag een mensch, die zeker uitgeput neergevallen was en door de sneeuw bedekt werd. En naast dien ongelukkige ontwaarde Kamaraad een hond, even roerloos. Nu laaide fel het Alpeninstinct bij Kamaraad op. Hij behoorde immers tot een ras, dat in de woeste bergen de menschen uit de sneeuw redde. Hij begon het gezicht van den bewusteloozen man te likken en na eenigen tijd hoorde hij al gekreun.

— Fideel... braaf dier, zei de man.

Kamaraad kefte.

— Ge zijt Fideel niet, hernam de man. Waar is Fideel dan?

Hij bevrijdde zich half uit de sneeuw en tastte in het rond en voelde het al verstijfde lichaam van zijn eigen hond. Hij nam het in zijn armen en jammerde:

— Fideel, mijn trouwe vriend en gids is dood. O, wat zal ik arme, blinde zwerver nu doen?

Kamaraad trachtte hem recht te trekken aan zijn kleeren, maar de man was te uitgeput om op te staan. Kamaraad begreep, dat er dus anders gehandeld moest worden. Hij dacht aan de lichtjes en liep snel heen.

— Die andere hond is weg! kermde de blinde. Hij kent me immers niet. Er blijft me niets over dan te sterven zooals Fideel.

Kamaraad kwam aan een hoeve en blafte voor de deur en krabte er tegen. De boer deed open.

— Een verdwaalde hond, zei hij. Weg beest! Ik haal u niet in huis.

Maar Kamaraad kefte klagend ; de zonen en dochters van den boer verschenen nu ook. Kamaraad liep een eind weg, keerde weer terug, draaide zich opnieuw om en blafte, als wilde hij de hoevebewoners beduiden, dat ze hem moesten volgen. Een der zonen snapte het en zei:

— O, vader, er is zeker iemand in nood op den weg. Die hond komt het ons zeggen. We moeten gaan kijken. Het is guur winterweer. Ik zal de lantaarn aansteken.

De boer en zijn drie zonen vertrokken en namen al vast een kruiwagen mee. Dankbaar keffend ging Kamaraad hen voor en hij leidde ze recht naar de plaats, waar de blinde lag. De man was opnieuw bewusteloos geworden. Zijn red-

ders legden hem op den kruiwagen; ze wierpen den dooden hond in de gracht. Maar Kamaraad mocht mee naar de hoeve. De vrouw en de dochters ontfermden zich over den blinde, die weldra bij kennis kwam, iets warms dronk en toen op een bed insliep. En Kamaraad mocht een schotel melk en brood leeg slurpen en in het hooi van de schuur slapen.

De zwerver bleef eenige dagen op de hoeve, en Kamaraad wilde hem niet verlaten. Hij ook werd goed behandeld; de boer en zijn kinderen prezen zijn verstand en zijn gehechtheid aan den mensch. Toen de blinde weer vertrok en de boer begreep, dat Kamaraad geen meester had, bond hij een touw aan zijn halsband en zei:

— Begeleid den man, dien ge gered hebt. De menschen zullen medelijden hebben met u beiden, en u eten en een slaappleats geven.

Kamaraad snapte wat men nu van hem verwachtte. Hij mocht den zwerver niet in den steek laten. En och, als hij den blinde vergezelde, kon hij immers ook naar Frits zoeken. Want dat stond voorop: hij moest den woonwagen terug vinden. De blinde noemde hem Fideel...

Heel den Winter trokken meester en hond rond, van dorp tot dorp. De blinde bedelde hier al veel jaren en de menschen kenden hem; omdat hij niet te dikwijls kwam, kreeg hij bijna overal iets. Hij tokkelde op een oude mandoline en zong

met zijn schorre stem liedjes. En dan nam Kamaraad een schoteltje in zijn bek en ging rond; iedereen gaf wat en velen streelden den hond, omdat hij zulk een braaf dier leek. 's Avonds sliepen de blinde en Kamaraad ergens in het hooi van een schuur en ze waren zeer tevreden. Kamaraad werd alleen treurig, als hij aan Frits dacht. Hij vond den woonwagen niet.

Zekeren dag doolden de blinde en Kamaraad weer over een weg, maar de hond verwonderde er zich over, dat het touw zoo gespannen bleef. 't Leek wel, of de oude man zich voort liet trek-
Nu en dan keek Kamaraad eens om en kefte, als wilde hij vragen: « Maar baas, waarom stapt ge vandaag zoo traag? » Ze vorderden haast niet. Achter hen ratelde een kar. Kamaraad trok den blinde naar den kant.

— Ha, vader Hubert, hoe gaat het met u? riep de voerman.

— Heelemaal niet goed! Waar rijdt gij heen?

— Naar de stad, om er hooi te leveren. Wilt ge mee rijden? Ik zal een goed plaatsje maken in het hooi.

— Is er in de stad een hospitaal?

— O, ja. Drie jaar geleden, toen ik mijn been gebroken had, ben ik er verpleegd geworden.

— Breng er mij heen! Het is de laatste liefdedienst, dien ge me kunt bewijzen. Ik zou toch gaarne in een bed sterven.

— Toe, toe, sterven, vader Hubert... Steek dat niet in uw hoofd. Als ge ziek zijt, zullen ze u in het hospitaal goed verplegen en dan wordt ge weer beter. Stijg op...

De voerman maakte het touw los en hielp den blinde in het hooi. Kamaraad draafde achter de kar; dat vond hij plezieriger dan altijd zoo sukkelachtig te stappen. Maar zijn goede luim verdween, toen men hem niet met zijn meester in het hospitaal wilde toelaten. De blinde streelde Kamaraad liefdevol en hij smeekte den voerman om voor zijn hond te zorgen. Maar dat beviel Kamaraad niet. Eerst volgde hij wel de kar, doch toen de voerman zijn hooi aflaadde, liep de hond weg. Hij keerde terug naar het hospitaal; hij mocht niet binnen en doolde triestig rond het gebouw. Hij sliep ergens in een hoek. 's Morgens vroeg opende de knecht van het hospitaal de deur en begon de gang uit te vegen. In een wip was Kamaraad binnen. De knecht sloeg naar hem met zijn bezem, riep en schold, maar Kamaraad stoorde er zich niet aan. Geleid door zijn instinct liep Kamaraad naar de zaal, waar zijn meester lag te sterven. Hij likte hem de handen...

— Fideel, mijn trouwe Fideel, mompelde de zwerver, die inderdaad plots zijn einde had voelen naderen.

De verpleegsters waren getroffen door de getrouwheid van het dier en hielden Kamaraad in

het hospitaal. De hond volgde den lijkwagen, die zijn meester naar het kerkhof bracht. En toen zette hij zich op het graf en wilde niet meer heen gaan. Nu en dan jankte hij droevig. Och, hij was zoo ongelukkig! Hij had het spoor van Frits verloren en nu ook zijn baas...

— Twee soldaten kwamen voorbij het kerkhof.
— Kijk, daar zit een hond, zei de een.

— Ha, ze hebben zeker zijn meester begraven en het brave dier wil het graf niet verlaten, antwoordde de ander, en hij ging Kamaraad streelen.

— Willen we den hond meenemen naar de kazerne? We hebben juist geen hond in het bataljon.

— Ja, dat is goed...

Ze pakte Kamaraad bij den halsband, maar hij wilde niet opstaan.

— Hij weigert ons te volgen, zei de eerste soldaat. Dan is er niets aan te doen. Kom, we mogen niet langer blijven. Sergeant Frits wacht op ons.

Plots stak Kamaraad de ooren op. Frits... die naam trof hem. Hij sprong haastig recht.

— Hij wil toch mee, hernam de soldaat. Hij heeft zich bedacht. Ja, honden zijn slim.

Kamaraad die meende, dat er maar één Frits

in de wereld bestond, keek zeer teleurgesteld, toen hij merkte, dat sergeant Frits een groote, sterke kerel was en geen kind. Maar hij bleef bij de soldaten, leerde exerceeren, groette de officieren door zijn rechtersvoerpoot aan zijn oor te brengen en kon het voetvolk van de ruitery onderscheiden. En al de soldaten hielden veel van hem. Kamaraad had een goed leven, maar treurde over Frits... Men noemde hem nu Clairon.

Zekeren dag kwam de kolonel de kazerne bezoeken. Hij hield veel van honden en zag dadelijk, dat Kamaraad — of Clairon — van het Alpenras stamde. Hij vroeg van wien de hond was en of hij hem van den eigenaar zou kunnen koopen.

Clairon behoorde aan de twee soldaten, die hem van het kerkhof meegebracht hadden. Deze soldaten zouden weldra hun dienst geëindigd hebben en ze waren van plan strooitje te trekken, om uit te maken, wie Clairon mocht meenemen. Maar ze wilden hem nu gaarne aan den kolonel afstaan, temeer daar de overste hen ruim beloonde.

Clairon verhuisde dus naar de woning van den kolonel en hij werd het er spoedig gewoon. Hij was in graad gestegen. Luitenanten en kapiteinen streelden hem, maar hij werd niet trotsch en vergat de eenvoudige soldaten niet. Dikwijls stapte hij trouw achter den schild-

wacht aan, die voor de deur heen en weer marcheerde.

Eens stond er als schildwacht een soldaat, die pas in dienst was gekomen en nu gebeurde er iets ergs. Nauwelijks had Kamaraad hem gezien of met recht gerezen haren en van bloed doorloopen oogen sprong hij op hem toe. De verschrikte schildwacht verdedigde zich zoo dapper hij kon, maar hij werd gebeten en huilde van angst. Andere soldaten snelden toe.

— Clairon, hier... Clairon! schreeuwden ze. Kamaraad liet den schildwacht echter niet los. Gelukkig kwam de kolonel zelf. Het gelukte hem den hond weg te sleuren, die nog telkens naar den schildwacht terug wilde. Men bracht hem achter in den tuin.

— Oberlé, Clairon heeft iets gekregen, zei de kolonel tot zijn ordonans, eigenlijk zijn knecht. Bind hem achter in den tuin aan een boom en schiet hem dood. Mik goed, dat Clairon niet lijdt. Ge vindt het erg, hé? Ik ook, maar ik mag geen hond houden, die kwaad geworden is en schildwachten bijt.

Bedroefd ging de kolonel in huis. Kamaraad was kalmer geworden en volgde Oberlé gewillig naar achter in den hof. Helaas, hij kon niet vertellen, waarom hij dien schildwacht voor de deur zoo geweldig toetakelde. Maar hij had in den nieuwen soldaat een van de roovers uit den

woonwagen herkend... den ergsten, die hem, Kamaraad, toen sloeg met een knuppel... en half dood ranselde... Ha, alles was den hond door het hoofd gegaan. Doch hij kon het niet zeggen. Was dat mogelijk geweest, dan zou men Clairon geprezen en den schildwacht aangehouden en gestraft hebben, en kon men Frits terug vinden. Maar nu bleef Frits verdwenen, werd de soldaat beklagd en in het hospitaal verzorgd en had de kolonel Clairon ter dood veroordeeld.

Oberlé moest doen, wat zijn overste gebod, maar hij haastte zich toch niet, om het vonnis uit te voeren. Eindelijk koos hij een boom uit, waaraan hij Clairon zou vastbinden. Hij bond al een touw aan den halsband. Clairon was nu geheel bedaard, en zeker, om te bewijzen, dat hij alleen op den schildwacht kwaad was, likte hij Oberlé de handen.

— Ik kan u niet doodschieten! zuchtte Oberlé, die de tranen in de oogen had.

Hij opende een poortje in den achtermuur. Hij hoopte, dat Clairon langs daar weg zou loopen, maar de hond dacht er niet aan.

— Konijnenvellen, konijnenvellen! klonk het in de achterstraat.

Mathias, de koopman in vellen, ging juist voorbij. Hij kende Oberlé, want ze kwamen van hetzelfde dorp en dikwijls maakten ze een praatje met elkaar.

— Oberlé, zijn er geen konijnen- of hazenvellen in de keuken? vroeg Mathias.

— Neen, maar als ge een beetje wacht, kunt ge een hondenvel koopen...

En Oberlé wees naar Clairon. Mathias kende den hond van den kolonel heel goed en riep ontsteld uit:

— Moet Clairon gedood worden?

— Ja, maar ik heb den moed niet om hem neer te schieten.

Oberlé vertelde, wat er gebeurd was.

— Als Clairon dien schildwacht aangevallen heeft, zit er iets achter, beweerde Mathias. Een hond als hij wordt niet kwaad zonder reden. Die kerel moet niet deugen. Weet ge wat, Oberlé: verkoop den hond aan mij. Ge merkt toch wel, dat Clairon niet razend is. Het zou wreed zijn zulk een prachtig dier neer te schieten. Ik ken een heer, die zoo'n hond wil koopen.

— Maar wat zal de kolonel zeggen?

— Hij behoeft er niets van te weten. Die heer woont ver buiten de stad.

— Top, ik stem toe, zei Oberlé. Ik moet geen geld hebben... Als ik Clairon niet behoef dood te schieten, ben ik al gelukkig.

Mathias nam Kamaraad mee. Even later hoorde de kolonel in zijn werkkamer het schot, dat Oberlé in de lucht vuurde.

— Arme Clairon! zei de kolonel zuchtend.

Zoo'n prachtig dier! Nu zal Oberlé hem begraven... Ik kan er niet meer met hem over praten... het is droevig...

III.

Drie dagen stapte Kamaraad triestig met Mathias mee. Hij begreep niet, waarom hij zoo op eens de soldaten had moeten verlaten, maar nu hij weer overal heen marcheerde, had hij toch kans Frits op te sporen. En dat gaf hem dan moed. Helaas, dat reizen en trekken duurde niet lang. Op den avond van den derden dag hield Mathias stil voor een kasteel. Hier woonde een baron. Hij keek bewonderend Kamaraad aan. Ja, dat was een echte Alpenhond, van fijn ras en de baron wilde hem gaarne koopen. Mathias ontving het geld, streelde Kamaraad nog eens en zei:

— Ha, Oberlé zal blij zijn, als ik hem vertel, dat ge een goed tehuis hebt.

Kamaraad werd eenigen tijd aan den ketting gelegd, maar, daar hij uitstekend behandeld werd, bechtte hij zich spoedig aan zijn nieuwen meester en 't personeel en weldra liet men hem los loopen. Hij mocht echter niet op straat. Hij moest achter het gesloten hek blijven; rond het kasteel lag een groote hof en Kamaraad kon

daar naar hartelust wandelen. Hij heette nu Merinos, om zijn fijn haar.

Dikwijls keek hij droevig tusschen de tralies van de poort. Waar ergens zou Frits zwerven? En Kamaraad was toch niet van het molenhuis vertrokken, om een lui leven te leiden bij een baron. Hij had een heel andere taak op zich genomen:

Zekeren dag, toen de baron uitgereden was, zag de portier, die bij het hek woonde, Kamaraad door de laan komen aanstuiven. De hond sprong tegen de tralies op, beet met zijn tanden in een der staven en schudde het ijzer om het af te knappen, maar dat lukte niet.

— Hé, Merinos, wat scheelt er u vandaag? riep de portier. Ge weet toch wel, dat ge niet op straat moogt...

Kamaraad likte den man de hand en kefte dan, met den kop naar het hek gericht. Hij kon het niet duidelijker zeggen dat hij naar buiten wilde.

— Neen, hernam de portier, ge moogt niet buiten; ge kondt verdwalen of ze zouden u stelen en daarvoor heeft mijnheer u te duur gekocht.

Er klonk muziek. Er weer wierp Kamaraad zich woedend op het hek.

— Merinos, zult ge uw manieren houden! schreeuwde de portier. Vooruit, naar uw hok!

Toen riep hij Kristoffel, den koetsier, aan wien de zorg voor Kamaraad opgedragen was.

— Ginder naderen er voorlieden, zei Kristoffel. Met hun muziek maken ze Merinos zoo onrustig. Ze zullen hier een voorstelling willen geven, om wat te krijgen.

Ook de kamerknecht kwam aangeloopt en sprak:

— Willen we die kermisreizigers eens in den hof laten, om hun kunsten te vertoonen? Mijnheer is toch weg.

Voor het hek verscheen een vrouw met een kleurig gestreept kleed vol klatergoud en met een rooden zakdoek over het hoofd; ze stak bedelend de hand uit. Een jongen tokkelde op een gitaar; verder stonden er twee mannen met puntigen hoed. En een havelooze kerel leidde een mager paard, dat een woonwagen voorttrok; uit de raampjes gluurden kinderen. Woedend bonsde Kamaraad weer tegen het hek.

— Merinos heeft het op die gasten gemunt, zei de portier. 't Is voorzeker volk, dat niet deugt; honden voelen dat. Die kerels willen misschien het kasteel bespieden, om vannacht in te breken en ons te vermoorden. Maakt, dat ge weg komt, of ik laat den hond op u los! riep hij.

De vrouw en de jongen weken angstig achteruit, ook de mannen liepen terug en de karavaan verdween, maar Kamaraad bleef nog woedend.

— Ze zijn weg, zei Kristoffel. Merinos, wees nu toch stil.

Maar de hond sprong nog altijd tegen het hek op en slechts met de grootste moeite sleurde Kristoffel hem naar zijn hok, en bond hem daar stevig aan zijn ketting vast. Heel den dag klaagde Kamaraad; hij wilde niet eten en trachtte telkens zijn ketting los te rukken. 's Avonds keerde de baron terug; de portier opende het hek om de koets door te laten. Als een wind stoof Merimos — of Kamaraad — naar buiten. Hij had zijn halsband kapot getrokken... en weg was hij.

— Merinos! schreeuwde de portier. O, mijnheer de baron, hij is den ganschen dag onrustig geweest en Kristoffel had hem toch stevig vastgebonden, zei hij.

Kamaraad rende voort over den weg. Tegen den morgen kwam hij doodmoe in een stad aan, bedekt met stof en vuil. Hij had geweldigen honger. Met andere honden grabbelde hij in de vuilnisbakken, die langs de straat stonden; hij was beter voedsel gewoon, maar hij mocht nu niet kieskeurig zijn.

Eensklaps voelde hij een strop om zijn hals; hij wilde zich bevrijden, maar hoe meer hij schudde, hoe nauwer de strop dicht schoof. Dadelijk begreep Kamaraad, dat hij alleen den dood kon ontgaan, door gewillig den man te volgen, die hem zoo gevangen had genomen. 't Was iemand, die dolende honden van de straat moest halen. Kamaraad kwam op een sombere binnen-

plaats. Aan den muur waren ringen en daaraan zaten veel honden gebonden, van allerlei grootte en soort: schoone, welverzorgde dieren met prachtige halsband, maar ook havelooze, graatmagere beesten, die heel wat ellende moesten geleden hebben. Kamaraad had nog nooit zooiets gezien. Hij was bedroefd, omdat men hem opsloot en nu verhinderde Frits te zoeken.

In den loop van den dag kwamen er heeren en dames hun verloren hond zoeken. « Mirza! Dik! Daisy! Finette! » klonk het op klagenden toon. Soms werd er geantwoord door blij gekef.

In den namiddag kwam de politiekommissaris en vroeg aan den bewaker:

— Zijn er nog veel?

— Vijf, mijnheer. Voor hen is er niemand geweest.

— Dood ze dan... Er zwerven te veel dolende honden in de stad.

— Maar mijnheer de kommissaris, bekijk dezen hond eens, zei de bewaker en hij wees naar Kamaraad.

— Dat is een prachtige Alpenhond van fijn ras. Het zou jammer zijn hem te dooden. Ik zal hem meenemen. Als ze hem opeischen, kunnen ze hem bij mij halen.

En Kamaraad vergezelde gewillig den politiekommissaris; hij wist wel niet aan welk groot gevaar hij ontsnapte, maar hij was blij deze lee-

lijke binnenplaats te kunnen verlaten. De kinderen van den kommissaris waren blij met Kamaraad; ze waschten en borstelden hem, gaven hem goed eten en een mat om op te liggen. Ze noemden hem, op zijn Fransch: Montagnard, bergbewoner, omdat Kamaraad een Alpenhond was. Tegen den avond ging de kommissaris een eind wandelen.

— Ik neem Montagnard mee, zei hij.

— Papa, houd hem vast aan een touw, anders loopt hij misschien weg! riepen de kinderen.

En de kommissaris hield Montagnard aan een koord vast. Maar het was de hond, die hem eigenlijk leidde. Kamaraad snuffelde en stapte met den snuit in den wind haastig vooruit. Dat was niet naar den zin van zijn meester, die nu begon te brommen en een anderen kant uit wilde. Kamaraad likte hem de hand... wees met den kop in de richting, die hij wenschte in te slaan, kefte klagend en dat trof den kommissaris, die een gevoelig en verstandig man was.

— Montagnard wil me ergens heen brengen en zal daar een goede reden voor hebben, dacht de kommissaris. Vooruit dan maar, jongen, doe uw zin... ik volg.

En blij kwispelde Kamaraad nu met zijn staart. Hij stapte vlug voort en gelukkig kon de kommissaris goed marcheeren; want Montagnard was zeer gejaagd.

— Wel, de hond brengt me naar 't foorplein; de kermis begint vanavond, mompelde de kommissaris. Dat is juist goed; dan kan ik eens zien of de reglementen stipt gevolgd worden.

Het werd al druk op het plein, en al de foorlieden deden hun best om met muziek, toespraken en kunststukjes de nieuwsgierigen te lokken. Eenige menschen merkten, dat een groote hond den politiekommissaris voort leidde. Kamaraad werd onrustig en blaffend bleef hij plots staan aan de barak en den woonwagen van kunstenaars. Er stonden nu wel honderd nieuwsgierigen.

De kunstenaars schenen echter niet ongerust. Ze waren rustig bezig alles klaar te maken voor een voorstelling. Op de trap van een woonwagen herstelde een vrouw een Italiaansch kostuum, wat verder stond een andere te wasschen; mannen versierden de barak en eenige kinderen waren aan het spelen. Een dier kleinen, een blonde krulbol, hoorde den hond blaffen. Het kind keek even aandachtig toe... er kwam een glans op zijn gezichtje en juichend klonk het eensklaps:

— Kamaraad!

Het kind snelde naar den hond toe. En Kamaraad sprong blij keffend tegen den kleine op.

— O, nu zal Montagnard dat kind bijten, vreesde de kommissaris.

Maar o, wonder, Kamaraad legde zich neer en het kind streelde en kuste hem en beiden waren

als dol van vreugde. Kamaraad had Frits teruggevonden. Wel honderd menschen zagen het aan doenlijk schouwspel. Maar de foorlieden keken al even nieuwsgierig als de anderen.

— Brave Kamaraad! riep Frits weer. En waar zijn vader en moeder... en Jéri, Suzette en Jan?

Een kermisvrouw kwam van de waschtobbe en vroeg:

— Frits, is dat uw hond?

— Ja, mama Beppa.

— Dan zullen uw ouders ook niet ver van hier zijn! Kijk eens bij die menschen.

Maar Frits bemerkte geen enkel van al de lieve gezichten, die hem toch nog dikwijls verschenen.

— Vrouw, dat kind is dus niet van u? vroeg de kommissaris.

— Neen, heer. Drie maanden geleden stonden we op de foor te Sint Odile, naast een barak, waarin we dikwijls een kind hoorden schreien. Het was Frits. Ze wilden hem kunsten leeren en de kleine was bang. We voelden medelijden met hem. Tegen het einde van de foor werd de baas van die barak aangehouden, omdat hij gestolen had; de zoon moest soldaat worden. De vrouw was gevallen en werd naar het hospitaal te Straatsburg gevoerd. De paljas en een danseres gingen naar een anderen troep over. Toen hebben we Frits bij ons genomen. Maar we weten niets van zijn familie... We dachten, dat hij verkocht

of misschien gestolen was. Hij praat van een molen, van vader en moeder, Jéri, Gredel, Suzette, Jan en Kamaraad. Hij kan ons niet zeggen, van welk dorp hij afkomstig is.

Deze foorreizigers waren heel goed geweest voor Frits, en Kamaraad had dan ook geen kwaad in den zin tegen hen. Maar de kommissaris nam nu Frits en Kamaraad mee...

— — — — —
Droevig zat vrouw Katharina bij het venster van het molenhuis; ze hield een almanak op haar schoot; haar man trad binnen.

— Jan Baptist, het is vandaag Frits' verjaardag. Hij wordt nu vijf jaar! zei moeder weenend.

Stil zaten ze bij elkaar en ze dachten aan hun verdwenen kind en aan Kamaraad. De burgemeester trad binnen; hij scheen ontroerd en zei:

— Hofel, luister eens, wat er in de gazet staat. Hij zette zijn bril op en las:

« *Op 't foorplein van Pont à Mousson speelde zich gisteren een treffend voorval af. Een hond stond stil voor de barak van Gambogi en toonde de levendigste blijken van vreugde voor een kind van den troep, dat Frits heet. Frits herkende den hond, en streelde hem. De hond had dien morgen door de stad gedooled en was door den politiekommissaris meegenomen, omdat het een prachtdier is van het Alpenras. De familie Gambogi had Frits over-*

« *genomen van een anderen troep, die blijkbaar het kind had gestolen* ».

En nu vertelde de dagbladschrijver wat er op de foor te Sint-Odile gebeurd was.

« *Frits* », zoo stond er verder, « *heeft nog enkele herinneringen aan zijn ouders, aan Jéri, Gredel, Jan en Suzette en een molen, maar weet niet uit welk dorp hij afkomstig is. Hij noemt den hond Kamaraad en men denkt, dat het trouwe dier van dien molen vertrokken was, om Frits op te sporen. Het kind en de hond zijn nu bij den kommissaris van Pont à Mousson. De personen, die recht hebben op het kind, worden verzocht zich tot hem te wenden* ».

— Frits is gevonden! snikte moeder Katharina ontroerd. God zij gedankt voor dit geluk.

Ook vader weende. Jéri werd uit den molen geroepen en hoorde het heerlijk nieuws.

— Vertel het aan Gredel, Suzette en Jan, als ze van school komen, zei vader tot Jéri. Moeder en ik vertrekken dadelijk naar Pont à Mousson.

Ook de burgemeester was blij... en de burenstroomden samen, toen Hofel en zijn vrouw vertrokken. De burgemeester voerde hen in zijn rijtuig naar de naburige stad, waar de molenaar en zijn vrouw den trein namen. Tegen den avond kwamen ze te Pont à Mousson aan. En in het huis van den kommissaris, die reeds per tele-

gram verwittigd was, zagen ze Frits, die juichend naar hen toesprong. Hoe innig klemde moeder hem in de armen... en toen was het de beurt van vader. En Kamaraad keek hun met zijn goedge, verstandige oogen aan. Hoe dankbaar streelden Hofel en zijn vrouw ook den vrouwen hond.

Den volgenden dag bezochten ze even de familie Gambogi, want ze beseften nu, dat er in woonwagens ook brave, rechtschapen lieden woonden.

't Was een gelukkige terugreis naar Grunbach. Jéri, Suzette, Gredel en Jan kusten om strijd hun broertje en konden Kamaraad niet genoeg streelen. Al de bureu liepen samen en het was feest in het molenhuis. Jammer genoeg kon Kamaraad al zijn avonturen niet vertellen. Maar voldaan legde hij zich 's avonds in zijn hok op het versche stroo.

Elk jaar met de kermis kwamen de Gambogi's naar Grunbach en al de dorpelingen voelden het tot plicht naar de voorstellingen te gaan zien van een troep, die zich ontfermd had over een kind van Grunbach.

Maar de soldaat, die eens de woede van Kamaraad ondervonden had, en na zijn dienst weer kunstenaar werd, kwam nooit in de buurt. Zeker had hij ook het krantenbericht over Frits gelezen en toen maar zorgvuldig zijn mond gehouden...

EINDE.